

переможців американської кінопремії «Оскар», зафіксовано еліптичні конструкції, висхідну градацію, паралельні конструкції, повтори, метафору, метонімію тощо.

Список використаних джерел:

1. Беляева Е.И. Принцип вежливости в речевом общении // Иностранные языки в школе. – 1985. – № 2. – С. 11-15.
2. Мансурова Ш.И., Снытина А.А. Особенности организации благодарственных речей во время церемонии награждения // Студенческий электрон. научн. журн. – 2019. – № 31(75). URL: <https://sibac.info/journal/student/75/153841>
3. Actor in a leading role / Leonardo DiCaprio. URL: <http://www.oscars.org/press/88th-oscarsonstage-speech-transcript-actor-leading-role>
4. Oscars onstage speech transcript. URL: <https://www.oscars.org/oscars/ceremonies>

Судук Н.Р.

студентка,

*Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника*

ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ПЕРЕКЛАДУ ФРАНЦУЗЬКОГО РОЗМОВНОГО МОВЛЕННЯ

Стаття присвячена дослідженню використання лексичних трансформацій як засобу перекладу одиниць французького розмовного мовлення засобами української мови.

Мета роботи полягає у вивченні перекладацьких трансформацій лексичного характеру для відтворення французьких розмовних елементів під час перекладу художнього тексту.

Об'єктом дослідження є французька розмовна лексика, а предметом – її відтворення прийомами лексичних трансформацій.

Переклад розмовного мовлення завжди є складним завданням для перекладача. Лексика розмовного мовлення представлена великою кількістю експресивних та емоційно-забарвлених елементів, для яких важливо підібрати адекватний відповідник який би не нівелював їхнього значення. Тому, під час перекладу художнього тексту виникає необхідність застосування лексичних перекладацьких трансформацій, які є «прийомами логічного мислення, за допомогою яких ми розкриваємо

значення іншомовного слова в контексті і знаходимо йому відповідник, який не співпадає зі словниковим» [3, с. 45].

Дослідженню лексичних перекладацьких трансформацій присвячені окремі аспекти робіт таких перекладознавців, як В. Комісарова [2], Я. Рецкера [3], А. Федорова [4] та ін.

А. Федоров визначає такі причини використання лексичних трансформацій: відсутність у мові перекладу словникового відповідника тому чи іншому слову оригіналу; наявність відповідника, який лише частково передає значення слова мови – джерела; наявність різних відповідників багатозначному слову оригіналу у мові перекладу [4, с. 182-183].

Проблемою класифікації лексичних трансформацій займалися чимало перекладознавців. В. Комісаров виділяє такі лексичні трансформації: транскрибування та транслітерація, калькування, лексико-семантичні заміни: генералізація, конкретизація, модуляція, експлікація, адаптація, компенсація, ампліфікація, антонімічний переклад.

Зауважимо, що дані класифікації є схожими, тому детальніше розглянемо прийоми на прикладі класифікації Я. Рецкера. Перекладознавець виділяє 7 лексичних трансформацій: конкретизація значення, генералізація, значеннєвий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення, компенсація [3, с. 45].

Конкретизація полягає у заміні слова з ширшим значенням на слово з вузким значенням. Поширеність прийомів диференціації і конкретизації при перекладі з французької мови на українську пояснюється тим, що у французькій мові є велика кількість слів із широкою семантикою, для яких немає прямих відповідників в українській мові. Наприклад, дієслова *avoir* і *être* у залежності від контексту вимагають використання перекладацького відповідника більш конкретної семантики: «*Vous n'auriez pas dû, il était sans ouvrir l'œil*» [5, с. 373]. – «Ви **не зобов'язані**, – сказав він, не розплющуючи очей» [1, с. 397].

Генералізацією називається прийом заміни одиниці вихідної мови, що має вузке значення одиницею мови перекладу з ширшим значенням. Генералізація є зворотнім прийомом до конкретизації: «*À chaque voisin qu'on croisait, il annonçait la bonne nouvelle avec autant de joie que si j'avais été reçu à Polytechnique*» [5, с. 60]. – «**Першому-ліпшому знайомому** він урочисто оголошував новину, та ще й з такою радістю, начебто я закінчив Політехнічну школу» [1, с. 68].

Прийом значеннєвого розвитку полягає у «заміні словникового відповідника при перекладі контекстуальним, логічно пов'язаним з ним» [3, с. 51]. Я. Рецкер поділяє частини мови на три категорії: предмети, процеси і ознаки. Під час перекладу відбуваються заміни як усередині кожної категорії, так і між різними категоріями. Таким чином, предмет може бути замінений його ознакою, процес – предметом, ознака – предметом чи процесом. Наведемо приклад: «Grand-mère Jeanne était **fatiguée** et devait reposer» [5, с. 83]. – «...бабуся Жанна занедужала і їй був потрібен відпочинок» [1, с. 93]. У перекладі прикметник *fatiguée* – втомлена передається дієсловом занедужала.

Антонімічний переклад є заміною будь-якого поняття, протилежним поняттям у мові перекладу з відповідною перебудовою всього сказаного для збереження змісту оригіналу: «Ma mère ne voulait laisser à personne d'autre le soin de me serrer la vie» [5, с. 53]. – «Мама твердо **вирішила докрутити всі гайки самотійно**» [1, с. 34]. В перекладі даного уривка тексту маємо заміну заперечної конструкції стверджувальною.

Цілісне перетворення виступає прийомом, який використовується тоді, коли у перекладі словосполучення, смислової групи чи речення неможливо використати словниковий відповідник, а необхідно зрозуміти смислове значення усього цілого та перефразувати його. Прийом цілісного перетворення слугує універсальним засобом перекладу фразеологізмів: «Il a éclaté de rire et, avec lui, les Marini. **Ça n'a pas contribué à détendre l'atmosphère**» [5, с. 24]. – «Він розсміявся, а разом й усі Маріні. **На жаль, загального градусу це не понизило**» [1, с. 24]. «Décidément, rien ne me sera épargné» [5, с. 109]. «Воістину, цей світ безжальний до мене» [1, с. 121].

Компенсація – «заміна непередаваного елемента оригіналу елементом іншого порядку у відповідності до загального ідейно-художнього характеру оригіналу» [3, с. 64]. «Moi, je me suis tape cinq ans de **stalag** et aujourd'hui, on est amis avec les Allemands» [5, с. 110]. – «Я ось п'ять років провів у **констаборі**, а сьогодні ми з Німеччиною друзі» [1, с. 121].

Отже, у перекладі тексту художнього стилю виникає необхідність застосування перекладацьких лексичних трансформацій. Проаналізувавши фактичний матеріал можемо зробити висновок, що для передачі елементів розмовного мовлення українського перекладу роману Ж.М. Генассія (переклад А. Шведик) застосовуються такі лексичні трансформації, як конкретизація значення, генералізація, значеннєвий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення та компенсація. Використання цих лексичних трансформацій зумовлене головним чином

розбіжностями в лексико-граматичних системах французької та української мов, відмінностями їхніх стилістичних норм.

Список використаних джерел:

1. Генассія Ж.М. Клуб невинуваних оптимістів: роман / переклад з фр. Анастасії Шведик. – Харків : Видавництво Віват, 2017. – 640 с.
2. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – Москва: Высшая школа, 1990. – 253 с.
3. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода / Дополнения и комментарии Д.И. Ермоловича / Я.И. Рецкер. – М.: Р. Валент, 2007. – 244 с.
4. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): Для институтов и факультетов иностр. языков / А.В. Федоров. – М.: «Издательский Дом «ФИЛОЛОГИЯ ТРИ», 2002. – 416 с.
5. Guenassia J.M. Le Club des Incorrigibles Optimistes. Paris: Albin Michel, 2009. – 768 p.

Тригуб К.О.

студент,

*Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ ІМЕН НА МАТЕРІАЛІ САГИ ДЖОАН РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР»

Одним з найцікавіших та найменш досліджених аспектів у теорії перекладу художньої літератури є проблема перекладу дитячої літератури. Не в останню чергу це пов'язано з тим, що література, яка створювалася спеціально для дитячої аудиторії, стала явищем масової культури лише у XVIII столітті.

Специфіка дитячої літератури полягає в орієнтованості на вік читачів, наслідком чого стає особлива манера викладу, особлива стилістика, своя система героїв та образів. Крім того, дитяча література поєднує в собі дидактичну та естетичну функції, вона покликана як розважати, так і виховувати [1, с. 28]. Твори дитячої літератури, написані в тій чи іншій країні, несуть у собі відбиток культури цієї країни, в них змальовані психологічні портрети, притаманні їй жителям, зашифрована система цінностей, властива для даної країни.

Одним із основних напрямків розвитку сучасного перекладознавства є розробка питань, пов'язаних з проблемами